

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΣΥΛΛΟΓΩΝ
ΕΛΛΑΔΟΣ
ΑΘΗΝΑ

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 33η

Αθήνα 24 Μαΐου 2021

Αριθμ. Πρωτ. 206

Ταχ. Δ/ση : Γ. Γενναδίου 4 - Τ.Κ. 106 78-Αθήνα
Τηλέφωνα : 210 330 7450,-60,-70,-80,-90
FAX : 210 384 8335
E-mail : notaries@notariat.gr
Πληροφορίες : Ελένη Κοντογεώργου (213-0319154)

Προς
όλους τους συμβολαιογράφους της
χώρας

ΘΕΜΑ: «*Συναινετικό διαζύγιο με έγγραφη συμφωνία ή κοινή ψηφιακή δήλωση των συζύγων (άρθρ. 4 Ν. 4800/2021 – ΦΕΚ 81 Α/21-5-2021)*»

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης (ΦΕΚ 81/21-5-2021 τευχ. Α') ο Ν. 4800/2021, με τίτλο «*Μεταρρυθμίσεις αναφορικά με τις σχέσεις γονέων και τέκνων, άλλα ζητήματα οικογενειακού δικαίου και λοιπές επείγουσες διατάξεις*».

Με τον νόμο αυτό αντικαθίστανται οι σχετικές διατάξεις δέκα τριών (13) άρθρων του Αστικού Κώδικα, μεταξύ των οποίων και οι διατάξεις του άρθρου 1441 περί συναινετικού διαζυγίου. Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 4 του Ν. 4800/2021, δίνεται εφεξής η δυνατότητα α) λύσης του γάμου με έγγραφη συμφωνία ή κοινή ψηφιακή δήλωση των συζύγων και β) άμεσης ενημέρωσης του ληξιαρχείου με την καταχώριση/ανάρτηση της σχετικής συμβολαιογραφικής πράξης μέσω της ειδικής ψηφιακής εφαρμογής (πλατφόρμας), η οποία δημιουργήθηκε στο πλαίσιο συνεργασίας των Υπουργείων Δικαιοσύνης και Ψηφιακής Διακυβέρνησης.

Η ισχύς των διατάξεων του άρθρου 4 του Ν. 4800/2021 αρχίζει από την ημερομηνία δημοσίευσής αυτού (**21-5-2021**), εκτός της διαδικασίας συναινετικής λύσης του γάμου με ηλεκτρονικά μέσα, η οποία θα αρχίσει μετά τη δημοσίευση της σχετικής Κοινής Απόφασης των Υπουργών Δικαιοσύνης και Ψηφιακής Διακυβέρνησης, όπως αναφέρεται ειδικά στο άρθρο 20 (εξουσιοδοτική διάταξη) του νόμου αυτού. Αναμένεται η άμεση έκδοση της απόφασης αυτής, με την οποία θα παρέχονται οδηγίες για τη διαδικασία έκδοσης συναινετικού διαζυγίου με ηλεκτρονικά μέσα, ώστε να καταστεί δυνατή η εφαρμογή της νέας διάταξης.

Επίσης, στο άρθρο 8 του Ν. 4800/2021, το οποίο αντικατέστησε το άρθρο 1514 ΑΚ, ορίζεται ότι, κατά παρέκκλιση από την από κοινού άσκηση της γονικής μέριμνας, «*οι γονείς μπορούν με έγγραφο βεβαίας χρονολογίας να ρυθμίζουν διαφορετικά την κατανομή της γονικής μέριμνας, ιδίως να αναθέτουν την άσκηση της στον ένα από αυτούς και να καθορίζουν τον τόπο κατοικίας του τέκνου τους, τον γονέα με τον οποίο θα διαμένει, καθώς και τον τρόπο επικοινωνίας του με τον άλλο γονέα. Το ανωτέρω έγγραφο ισχύει τουλάχιστον για δύο (2) έτη και παρτείνεται αυτοδικαίως,*

εκτός αν κάποιος από τους γονείς δηλώσει εγγράφως στον άλλο γονέα πριν τη λήξη του συμφωνημένου χρόνου ότι δεν επιθυμεί την παράταση του».

Αποστέλλονται συνημμένα, προς πληρέστερη ενημέρωση Σας, το υπ' αριθμ. 81 Α/21-5 -2021 ΦΕΚ, καθώς και τα άρθρα 1441 και 1514 ΑΚ όπως έχουν πλέον διαμορφωθεί (με επισήμανση της τροποποίησης αυτών σε έντονη γραφή), σας γνωστοποιούμε δε, ότι θα διεξαχθεί άμεσα ενημερωτικό σεμινάριο με εισηγήτρια την κα Λένα Κοντογεώργου, συμβολαιογράφο Αθηνών, Αντιπρόεδρο του ΣΣΕΑΠΑΔ, ενόψει της έκδοσης της Κοινής Υπουργικής Απόφασης και της έναρξης λειτουργίας της σχετικής ηλεκτρονικής διαδικασίας.

Με τιμή

Ο Πρόεδρος
Γεώργιος Ρούσκας

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

21 Μαΐου 2021

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 81

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 4800

Μεταρρυθμίσεις αναφορικά με τις σχέσεις γονέων και τέκνων, άλλα ζητήματα οικογενειακού δικαίου και λοιπές επείγουσες διατάξεις.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α': ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

Άρθρο 1: Σκοπός

Άρθρο 2: Αντικείμενο

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β': ΚΑΤΟΙΚΙΑ, ΣΥΝΑΙΝΕΤΙΚΟ ΔΙΑΖΥΓΙΟ, ΣΧΕΣΕΙΣ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΤΕΚΝΩΝ - ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ

Άρθρο 3: Κατοικία ανηλίκου - Τροποποίηση του άρθρου 56 Α.Κ.

Άρθρο 4: Συναινετικό διαζύγιο - Αντικατάσταση του άρθρου 1441 Α.Κ.

Άρθρο 5: Συμφέρον τέκνου - Τροποποίηση του άρθρου 1511 Α.Κ.

Άρθρο 6: Άρθρο 6: Σχε περίπτωση διαφωνίας - Αντικατάσταση του άρθρου 1512 Α.Κ.

Άρθρο 7: Από κοινού άσκηση της γονικής μέριμνας - Τροποποίηση του άρθρου 1510 Α.Κ. - Αντικατάσταση του τίτλου και του άρθρου 1513 Α.Κ.

Άρθρο 8: Παρέκλιση από την από κοινού άσκηση της γονικής μέριμνας - Αντικατάσταση του τίτλου και του άρθρου 1514 Α.Κ.

Άρθρο 9: Τέκνα χωρίς γάμο των γονέων τους - Αντικατάσταση του άρθρου 1515 Α.Κ.

Άρθρο 10: Πράξεις από τον έναν γονέα - Τροποποίηση του άρθρου 1516 Α.Κ.

Άρθρο 11: Επιμέλεια του προσώπου - Τροποποίηση του άρθρου 1518 Α.Κ.

Άρθρο 12: Από κοινού άσκηση της επιμέλειας του τέκνου σε σημαντικά ζητήματα - Αντικατάσταση του τίτλου και του άρθρου 1519 Α.Κ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ': ΚΑΘΙΕΡΩΣΗ ΤΕΚΜΗΡΙΟΥ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΚΑΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ ΓΟΝΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ - ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ

Άρθρο 13: Δικαίωμα επικοινωνίας - Αντικατάσταση του άρθρου 1520 Α.Κ.

Άρθρο 14: Συνέπειες κακής άσκησης - Αντικατάσταση του άρθρου 1532 Α.Κ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ': ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΔΙΚΑΣΤΩΝ

Άρθρο 15: Ορισμός διαμεσολαβητών

Άρθρο 16: Έκτακτα προγράμματα επιμόρφωσης στην Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργών

Άρθρο 17: Επιμόρφωση δικαστών

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε': ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 18: Εφαρμογή των Κεφαλαίων Β' και Γ' σε εκκρεμείς υποθέσεις

Άρθρο 19: Μεταβατική διάταξη για τα τέκνα που αναγνωρίστηκαν πριν από την έναρξη ισχύος του παρόντος ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ': ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 20: Εξουσιοδοτική διάταξη για τη συμφωνία λύσης του γάμου με ηλεκτρονικά μέσα

Άρθρο 21: Εξουσιοδοτική διάταξη για τη διαμεσολάβηση

Άρθρο 22: Εξουσιοδοτική διάταξη για τη χρηματοδότηση επιμορφωτικών σεμιναρίων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ': ΕΠΕΙΓΟΥΣΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΝΟΜΗ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΤΗ ΘΗΤΕΙΑ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΩΝ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΝ ΑΡΧΩΝ

Άρθρο 23: Αύξηση κατά δέκα (10) των οργανικών θέσεων στο Υπουργείο Δικαιοσύνης για τη στελέχωση του Γραφείου Συλλογής και Επεξεργασίας Δικαστικών Στατιστικών Στοιχείων

Άρθρο 24: Προαγωγές ανώτατων δικαστικών λειτουργών - Τροποποίηση των παρ. 9, 10 και 11 του άρθρου 77 του ν. 1756/1988

Άρθρο 25: Θητεία μελών Ανεξάρτητων Αρχών

Άρθρο 26: Παράταση ισχύος του Πίνακα Επιτυχόντων του διαγωνισμού για την πρόσληψη δόκιμων Ειρηνοδικών Δ' τάξης

Άρθρο 27: Αναστολή διοικητικών διαδικασιών και υποχρέωσης καταβολής τελών, παραβόλων και εισφορών ως προς δικαστικές αποφάσεις

Άρθρο 28: Ρυθμίσεις για τις Ομάδες Διοίκησης του Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.Π.Π. - Τροποποίηση του άρθρου 29 του ν. 4587/2018

Άρθρο 29: Καθήκοντα εισαγγελέων οικονομικού εγκλήματος - Τροποποίηση του άρθρου 35 του ν. 4620/2019 ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η': ΕΝΑΡΞΗ ΙΣΧΥΟΣ

Άρθρο 30: Έναρξη ισχύος

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α' ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

Άρθρο 1 Σκοπός

Ο παρών νόμος αποσκοπεί στην εξυπηρέτηση του βέλτιστου συμφέροντος του τέκνου διά της ενεργού παρουσίας και των δύο γονέων κατά την ανατροφή του και την εκπλήρωση της ευθύνης τους έναντι αυτού. Οι διατάξεις του ερμηνεύονται και εφαρμόζονται σύμφωνα με τις διεθνείς συμβάσεις, που δεσμεύουν τη Χώρα, ιδίως με τη Διεθνή Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού, που κυρώθηκε με τον ν. 2101/1992 (Α' 192) και τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας (Σύμβαση Κωνσταντινούπολης), που κυρώθηκε με τον ν. 4531/2018 (Α' 62), και δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι δικαιολογούν τη μη τήρηση των υποχρεώσεων που απορρέουν από αυτές.

Άρθρο 2 Αντικείμενο

Αντικείμενο του παρόντος νόμου αποτελεί η αναμόρφωση των σχέσεων μεταξύ γονέων και τέκνου μετά τη διακοπή της συμβίωσης, το διαζύγιο, την ακύρωση του γάμου ή τη λύση του συμφώνου συμβίωσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β' ΚΑΤΟΙΚΙΑ, ΣΥΝΑΙΝΕΤΙΚΟ ΔΙΑΖΥΓΙΟ, ΣΧΕΣΕΙΣ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΤΕΚΝΩΝ - ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ

Άρθρο 3 Κατοικία ανήλικου - Τροποποίηση του άρθρου 56 Α.Κ.

Στο άρθρο 56 του Αστικού Κώδικα (Α.Κ., π.δ. 456/1984, Α' 164) προστίθενται τρίτο και τέταρτο εδάφιο και το άρθρο διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 56

Ο ανήλικος που τελεί υπό γονική μέριμνα, έχει κατοικία την κατοικία των γονέων του ή του γονέα που ασκεί μόνος του τη γονική μέριμνα. Αν τη γονική μέριμνα ασκούν και οι δύο γονείς, χωρίς να έχουν την ίδια κατοικία, ο ανήλικος έχει κατοικία την κατοικία του γονέα με τον οποίο διαμένει.

Η επίδοση εγγράφων που αφορούν το τέκνο γίνεται στην κατοικία του γονέα με τον οποίο διαμένει ή του τρίτου που ασκεί τη γονική μέριμνα. Ο γονέας με τον οποίο διαμένει το τέκνο, υποχρεώνεται άμεσα να ενημερώσει τον άλλο γονέα σχετικά με την επίδοση και το περιεχόμενο των εγγράφων που το αφορούν.

Ο ανήλικος που τελεί υπό επιτροπεία ή όποιος τελεί υπό πλήρη στερητική δικαστική συμπαράσταση, έχει κατοικία την κατοικία του επιτρόπου ή του δικαστικού συμπαραστάτη του.».

Άρθρο 4 Συναινετικό διαζύγιο - Αντικατάσταση του άρθρου 1441 Α.Κ.

Το άρθρο 1441 του Αστικού Κώδικα (Α.Κ., π.δ. 456/1984, Α' 164) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 1441 Συναινετικό διαζύγιο

1. Οι σύζυγοι μπορούν, με έγγραφη συμφωνία ή κοινή ψηφιακή δήλωση, να λύσουν τον γάμο τους. Η έγγραφη συμφωνία καταρτίζεται μεταξύ των συζύγων ή η κοινή ψηφιακή δήλωση υποβάλλεται από αυτούς με την παρουσία ή με ψηφιακή σύμπραξη πληρεξούσιου δικηγόρου αντίστοιχα για καθέναν από αυτούς. Όταν η συμφωνία είναι έγγραφη, υπογράφεται από τους ίδιους και από τους πληρεξούσιους δικηγόρους τους ή μόνο από τους τελευταίους, εφόσον είναι εφοδιασμένοι με ειδικό πληρεξούσιο. Η πληρεξουσιότητα πρέπει να έχει δοθεί μέσα στον τελευταίο μήνα πριν από την υπογραφή της συμφωνίας.

2. Αν υπάρχουν ανήλικα τέκνα, για να λυθεί ο γάμος, πρέπει με την έγγραφη συμφωνία ή την κοινή ψηφιακή δήλωση της παρ. 1 ή με άλλη συμφωνία μεταξύ των συζύγων, που καταρτίζεται, όπως ορίζεται στην παρ. 1, να ρυθμίζεται η κατανομή της γονικής μέριμνας και ιδίως η επιμέλεια των τέκνων, ο τόπος διαμονής τους, ο γονέας με τον οποίο διαμένουν, η επικοινωνία τους με τον άλλο γονέα και η διατροφή τους. Η ανωτέρω έγγραφη συμφωνία ή η κοινή ψηφιακή δήλωση ισχύει για τουλάχιστον δύο (2) έτη και παρατείνεται αυτοδικαίως, εκτός αν κάποιος από τους δύο γονείς δηλώσει εγγράφως στον άλλο γονέα, πριν τη λήξη του συμφωνημένου χρόνου, ότι δεν επιθυμεί την παράτασή της.

3. α. Η έγγραφη συμφωνία για τη λύση του γάμου, καθώς και κάθε χωριστή συμφωνία για την κατανομή της γονικής μέριμνας, την επιμέλεια, τον τόπο διαμονής, την επικοινωνία και τη διατροφή των ανήλικων τέκνων, υποβάλλονται από τους πληρεξούσιους δικηγόρους του κάθε συζύγου μαζί με τα ειδικά πληρεξούσια σε συμβολαιογράφο.

β. Η κατάρτιση της συμβολαιογραφικής πράξης της παρ. 4 απέχει τουλάχιστον δέκα (10) ημέρες από την έγγραφη συμφωνία των συζύγων ή την κοινή ψηφιακή δήλωση. Η ημερομηνία της έγγραφης συμφωνίας των συζύγων αποδεικνύεται με βεβαίωση του γνησίου της υπογραφής αυτών. Βεβαίωση του γνησίου της υπογραφής των συζύγων δεν απαιτείται στην περίπτωση υποβολής κοινής ψηφιακής δήλωσης.

4. Ο συμβολαιογράφος συντάσσει πράξη με την οποία βεβαιώνει τη λύση του γάμου, επικυρώνει τις συμφωνίες των συζύγων και τις ενσωματώνει σε αυτή. Τη συμβολαιογραφική πράξη υπογράφουν ή εγκρίνουν με ηλεκτρονικά μέσα οι σύζυγοι και οι πληρεξούσιοι δικηγόροι τους ή μόνο οι τελευταίοι, εφόσον είναι εφοδιασμένοι με ειδικό πληρεξούσιο. Η πληρεξουσιότητα δίδεται τον τελευταίο μήνα πριν από την υπογραφή της πράξης. Όταν η βεβαίωση αφορά στην επιμέλεια, επικοινωνία και διατροφή των ανήλικων τέκνων, η πράξη αποτελεί εκτελεστό τίτλο, εφόσον έχουν συμπεριληφθεί στη συμφωνία οι ρυθμίσεις των άρθρων 950 και 951 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Μετά τη λήξη ισχύος της επικυρωμένης συμφωνίας, μπορεί να ρυθμίζονται η επιμέλεια, η επικοινωνία και η διατροφή των τέκνων για περαιτέρω χρονικό διάστημα με νέα συμφωνία και με την ίδια διαδικασία.

5. Η λύση του γάμου επέρχεται με την κατάθεση αντιγράφου της συμβολαιογραφικής πράξης στο ληξιαρχείο

όπου έχει κατατεθεί η σύσταση του γάμου, ή με ενημέρωση του ληξιαρχείου με χρήση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών.».

Άρθρο 5
Συμφέρον τέκνου - Τροποποίηση του άρθρου 1511 Α.Κ.

Το άρθρο 1511 του Αστικού Κώδικα (Α.Κ., π.δ. 456/1984, Α' 164) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 1511
Άσκηση - ανάθεση γονικής μέριμνας κατά το συμφέρον του τέκνου

1. Κάθε απόφαση των γονέων σχετικά με την άσκηση της γονικής μέριμνας πρέπει να αποβλέπει στο βέλτιστο συμφέρον του τέκνου.

2. Στο βέλτιστο συμφέρον του τέκνου, που εξυπηρετείται ιδίως από την ουσιαστική συμμετοχή και των δύο γονέων στην ανατροφή και φροντίδα του, καθώς επίσης και από την αποτροπή διάρρηξης των σχέσεών του με καθένα από αυτούς, πρέπει να αποβλέπει και η απόφαση του δικαστηρίου, όταν αποφασίζει σχετικά με την ανάθεση της γονικής μέριμνας ή με τον τρόπο άσκησής της. Η απόφαση του δικαστηρίου συνεκτιμά παραμέτρους, όπως την ικανότητα και πρόθεση καθενός εκ των γονέων να σεβαστεί τα δικαιώματα του άλλου, τη συμπεριφορά κάθε γονέα κατά το προηγούμενο χρονικό διάστημα και τη συμμόρφωσή του με τις νόμιμες υποχρεώσεις του, δικαστικές αποφάσεις, εισαγγελικές διατάξεις και προηγούμενες συμφωνίες που είχε συνάψει με τον άλλο γονέα και αφορούν το τέκνο.

3. Η απόφαση του δικαστηρίου πρέπει επίσης να σέβεται την ισότητα μεταξύ των γονέων και να μην κάνει διακρίσεις εξαιτίας ιδίως του φύλου, του σεξουαλικού προσανατολισμού, της φυλής, της γλώσσας, της θρησκείας, των πολιτικών ή όποιων άλλων πεποιθήσεων, της ιθαγένειας, της εθνικής ή κοινωνικής προέλευσης ή της περιουσίας.

4. Ανάλογα με την ωριμότητα του τέκνου πρέπει να ζητείται και να συνεκτιμάται η γνώμη του, πριν από κάθε απόφαση σχετική με τη γονική μέριμνα και τα συμφέροντά του.».

Άρθρο 6
Σε περίπτωση διαφωνίας - Αντικατάσταση του άρθρου 1512 Α.Κ.

Το άρθρο 1512 του Αστικού Κώδικα (Α.Κ., π.δ. 456/1984, Α' 164) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 1512
Σε περίπτωση διαφωνίας

Κατά την άσκηση της γονικής μέριμνας οι γονείς καταβάλλουν προσπάθεια για την εξεύρεση κοινά αποδεκτών λύσεων. Αν διαφωνούν, αποφασίζει το δικαστήριο.».

Άρθρο 7
Από κοινού άσκηση της γονικής μέριμνας - Τροποποίηση του άρθρου 1510 Α.Κ. - Αντικατάσταση του τίτλου και του άρθρου 1513 Α.Κ.

1. Στο πρώτο εδάφιο του άρθρου 1510 του Αστικού Κώδικα (Α.Κ., π.δ. 456/1984, Α' 164), μετά τις λέξεις

«από κοινού» προστίθενται οι λέξεις «και εξίσου» και το εδάφιο διαμορφώνεται ως εξής: «Η μέριμνα για το ανήλικο τέκνο είναι καθήκον και δικαίωμα των γονέων (γονική μέριμνα), οι οποίοι την ασκούν από κοινού και εξίσου.».

2. Ο τίτλος και το άρθρο 1513 του Αστικού Κώδικα (Α.Κ., π.δ. 456/1984, Α' 164) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 1513
Διαζύγιο ή ακύρωση του γάμου - διάσταση των συζύγων

Στις περιπτώσεις διαζυγίου ή ακύρωσης του γάμου ή λύσης ή ακύρωσης του συμφώνου συμβίωσης ή διακοπής της συμβίωσης των συζύγων ή των μερών του συμφώνου συμβίωσης και εφόσον ζουν και οι δύο γονείς, εξακολουθούν να ασκούν από κοινού και εξίσου τη γονική μέριμνα. Ο γονέας με τον οποίο διαμένει το τέκνο, επιχειρεί τις πράξεις που προβλέπονται στο πρώτο εδάφιο του άρθρου 1516, κατόπιν προηγούμενης ενημέρωσης του άλλου γονέα.».

Άρθρο 8
Παρέκκλιση από την από κοινού άσκηση της γονικής μέριμνας - Αντικατάσταση του τίτλου και του άρθρου 1514 Α.Κ.

Ο τίτλος και το άρθρο 1514 του Αστικού Κώδικα (Α.Κ., π.δ. 456/1984, Α' 164) αντικαθίστανται ως εξής:

«Άρθρο 1514
Παρέκκλιση από την από κοινού άσκηση της γονικής μέριμνας

1. Κατά παρέκκλιση του άρθρου 1513, οι γονείς μπορούν με έγγραφο βεβαίας χρονολογίας να ρυθμίζουν διαφορετικά την κατανομή της γονικής μέριμνας, ιδίως να αναθέτουν την άσκησή της στον έναν από αυτούς, και να καθορίζουν τον τόπο κατοικίας του τέκνου τους, τον γονέα με τον οποίο θα διαμένει, καθώς και τον τρόπο επικοινωνίας του με τον άλλο γονέα. Το ανωτέρω έγγραφο ισχύει τουλάχιστον για δύο (2) έτη και παρατείνεται αυτοδικαίως, εκτός αν κάποιος από τους δύο γονείς δηλώσει εγγράφως στον άλλο γονέα, πριν τη λήξη του συμφωνημένου χρόνου, ότι δεν επιθυμεί την παράτασή του.

2. Αν δεν είναι δυνατή η από κοινού άσκηση της γονικής μέριμνας, εξαιτίας διαφωνίας των γονέων και ιδίως αν ο ένας γονέας αδιαφορεί ή δεν συμπράττει σε αυτήν ή δεν τηρεί την τυχόν υπάρχουσα συμφωνία για την άσκηση ή τον τρόπο άσκησης της γονικής μέριμνας ή αν η συμφωνία αυτή είναι αντίθετη προς το συμφέρον του τέκνου ή αν η γονική μέριμνα ασκείται αντίθετα προς το συμφέρον του τέκνου, καθένας από τους γονείς προσφεύγει σε διαμεσολάβηση, εξαιρουμένων των περιπτώσεων ενδοοικογενειακής βίας, όπως ο νόμος ορίζει. Αν διαφωνούν, αποφασίζει το δικαστήριο.

3. Το δικαστήριο μπορεί ανάλογα με την περίπτωση:

- α) να κατανείμει την άσκηση της γονικής μέριμνας μεταξύ των γονέων, να εξειδικεύσει τον τρόπο άσκησής

της στα κατ' ιδίαν θέματα ή να αναθέσει την άσκηση της γονικής μέριμνας στον ένα γονέα ή σε τρίτο,

β) να διατάξει πραγματογνωμοσύνη ή τη λήψη οποιουδήποτε άλλου πρόσφορου μέτρου,

γ) να διατάξει διαμεσολάβηση ή την επανάληψη διακοπείσας διαμεσολάβησης, ορίζοντας συγχρόνως τον διαμεσολαβητή.

Για τη λήψη της απόφασής του το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη τους έως τότε δεσμούς του τέκνου με τους γονείς και τους αδελφούς του, καθώς και τις τυχόν συμφωνίες που έκαναν οι γονείς του τέκνου για την άσκηση της γονικής μέριμνας.».

Άρθρο 9

Τέκνα χωρίς γάμο των γονέων τους - Αντικατάσταση του άρθρου 1515 Α.Κ.

Το άρθρο 1515 του Αστικού Κώδικα (Α.Κ., π.δ. 456/1984, Α' 164) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 1515

Τέκνα χωρίς γάμο των γονέων τους

Η γονική μέριμνα του ανηλικού τέκνου που γεννήθηκε και παραμένει χωρίς γάμο των γονέων του ανήκει στη μητέρα του. Όταν το τέκνο αναγνωρίζεται εκούσια ή δικαστικά με αγωγή που άσκησε ο πατέρας, αποκτά γονική μέριμνα και ο πατέρας, την οποία ασκεί από κοινού με τη μητέρα. Αν οι γονείς δεν ζουν μαζί, εφαρμόζονται αναλόγως τα άρθρα 1513 και 1514.

Σε περίπτωση δικαστικής αναγνώρισης, στην οποία αντιδίκησε ο πατέρας, αυτός δεν ασκεί γονική μέριμνα ούτε αναπληρώνει τη μητέρα στην άσκησή της, εκτός αν υπάρχει συμφωνία των γονέων. Το δικαστήριο μπορεί, αν το επιβάλλει το συμφέρον του τέκνου, να αποφασίσει διαφορετικά μετά από αίτηση του πατέρα.».

Άρθρο 10

Πράξεις από τον έναν γονέα - Τροποποίηση του άρθρου 1516 Α.Κ.

Το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 1516 του Αστικού Κώδικα (Α.Κ., π.δ. 456/1984, Α' 164) αντικαθίσταται και το άρθρο 1516 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 1516

Πράξεις από τον έναν γονέα

Ο καθένας από τους γονείς επιχειρεί και μόνος του πράξεις αναφερόμενες στην άσκηση της γονικής μέριμνας:

1. Όταν πρόκειται για συνήθεις πράξεις επιμέλειας του προσώπου του τέκνου ή για την τρέχουσα διαχείριση της περιουσίας του ή για πράξεις που έχουν επείγοντα χαρακτήρα.

2. Όταν πρόκειται για τη λήψη δήλωσης της βούλησης που είναι απευθυντέα προς το τέκνο.

Στις περιπτώσεις διακοπής της συμβίωσης των γονέων, διαζυγίου ή ακύρωσης του γάμου τους, καθώς και όταν πρόκειται για τέκνο γεννημένο χωρίς γάμο των γονέων του, κάθε ένας από τους γονείς μπορεί να ασκεί τις αξιώσεις διατροφής που έχει το τέκνο κατά του άλλου γονέα ή τρίτου.».

Άρθρο 11

Επιμέλεια του προσώπου - Τροποποίηση του άρθρου 1518 Α.Κ.

Στο άρθρο 1518 του Αστικού Κώδικα (Α.Κ., π.δ. 456/1984, Α' 164) τροποποιείται το δεύτερο εδάφιο, προστίθεται νέο εδάφιο στο τέλος και το άρθρο 1518 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 1518

Επιμέλεια του προσώπου

Η επιμέλεια του προσώπου του τέκνου περιλαμβάνει ιδίως την ανατροφή, την επίβλεψη, τη μόρφωση και την εκπαίδευσή του, καθώς και τον προσδιορισμό του τόπου διαμονής του.

Κατά την ανατροφή του τέκνου οι γονείς το ενισχύουν, χωρίς διάκριση φύλου, να αναπτύσσει υπεύθυνα και με κοινωνική συνείδηση την προσωπικότητά του. Η λήψη σωφρονιστικών μέτρων επιτρέπεται μόνο εφόσον αυτά είναι παιδαγωγικώς αναγκαία και δεν θίγουν την αξιοπρέπεια του τέκνου.

Κατά τη μόρφωση και την επαγγελματική εκπαίδευση του τέκνου οι γονείς λαμβάνουν υπόψη τις ικανότητες και τις προσωπικές του κλίσεις. Γι' αυτόν τον σκοπό οφείλουν να συνεργάζονται με το σχολείο και αν υπάρχει ανάγκη, να ζητούν τη συνδρομή αρμοδίων κρατικών υπηρεσιών ή δημοσίων οργανισμών.

Κάθε γονέας υποχρεούται να διαφυλάσσει και να ενισχύει τη σχέση του τέκνου με τον άλλο γονέα, τους αδελφούς του, καθώς και με την οικογένεια του άλλου γονέα, ιδίως όταν οι γονείς δεν ζουν μαζί ή ο άλλος γονέας έχει αποβιώσει.».

Άρθρο 12

Από κοινού άσκηση της επιμέλειας του τέκνου σε σημαντικά ζητήματα - Αντικατάσταση του τίτλου και του άρθρου 1519 Α.Κ.

Ο τίτλος και το άρθρο 1519 του Αστικού Κώδικα (Α.Κ., π.δ. 456/1984, Α' 164) αντικαθίστανται ως εξής:

«Άρθρο 1519

Σημαντικά ζητήματα επιμέλειας τέκνου

Όταν η επιμέλεια ασκείται από τον έναν γονέα ή έχει γίνει κατανομή της μεταξύ των γονέων, οι αποφάσεις για την ονοματοδοσία του τέκνου, για το θρήσκευμα, για ζητήματα της υγείας του, εκτός από τα επείγοντα και τα εντελώς τρέχοντα, καθώς και για ζητήματα εκπαίδευσης που επιδρούν αποφασιστικά στο μέλλον του, λαμβάνονται από τους δύο γονείς από κοινού. Τα δύο τελευταία εδάφια του άρθρου 1510 και το άρθρο 1512 εφαρμόζονται αναλόγως.

Για τη μεταβολή του τόπου διαμονής του τέκνου που επιδρά ουσιωδώς στο δικαίωμα επικοινωνίας του γονέα με τον οποίο δεν διαμένει το τέκνο, απαιτείται προηγούμενη έγγραφη συμφωνία των γονέων ή προηγούμενη δικαστική απόφαση που εκδίδεται μετά από αίτηση ενός από τους γονείς. Το δικαστήριο μπορεί να διατάξει κάθε πρόσφορο μέτρο.

Ο γονέας στον οποίο δεν έχει ανατεθεί η άσκηση της επιμέλειας έχει το δικαίωμα να ζητά από τον άλλο πληροφορίες για το πρόσωπο και την περιουσία του τέκνου.».

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'
ΚΑΘΙΕΡΩΣΗ ΤΕΚΜΗΡΙΟΥ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ
ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΚΑΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ ΓΟΝΙΚΗΣ ΜΕΡΙ-
ΜΝΑΣ - ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ**

Άρθρο 13

**Δικαίωμα επικοινωνίας -
Αντικατάσταση του άρθρου 1520 Α.Κ.**

Το άρθρο 1520 του Αστικού Κώδικα (Α.Κ., π.δ. 456/1984, Α' 164) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 1520

Προσωπική επικοινωνία

Ο γονέας με τον οποίο δεν διαμένει το τέκνο, έχει το δικαίωμα και την υποχρέωση της, κατά το δυνατό, ευρύτερης επικοινωνίας με αυτό, στην οποία περιλαμβάνονται τόσο η φυσική παρουσία και επαφή του με το τέκνο, όσο και η διαμονή του τέκνου στην οικία του. Ο γονέας με τον οποίο διαμένει το τέκνο οφείλει να διευκολύνει και να προωθεί την επικοινωνία του τέκνου με τον άλλο γονέα σε τακτή χρονική βάση. Ο χρόνος επικοινωνίας του τέκνου με φυσική παρουσία με τον γονέα, με τον οποίο δεν διαμένει, τεκμαίρεται στο ένα τρίτο (1/3) του συνολικού χρόνου, εκτός αν ο γονέας αυτός ζητά μικρότερο χρόνο επικοινωνίας, ή επιβάλλεται να καθορισθεί μικρότερος ή μεγαλύτερος χρόνος επικοινωνίας για λόγους που αφορούν στις συνθήκες διαβίωσης ή στο συμφέρον του τέκνου, εφόσον, σε κάθε περίπτωση, δεν διαταράσσεται η καθημερινότητα του τέκνου. Αποκλεισμός ή περιορισμός της επικοινωνίας είναι δυνατός μόνο για εξαιρετικά σοβαρούς λόγους, ιδίως όταν ο γονέας με τον οποίον δεν διαμένει το τέκνο, κριθεί ακατάλληλος να ασκεί το δικαίωμα επικοινωνίας. Για τη διαπίστωση της ακαταλληλότητας του γονέα το δικαστήριο μπορεί να διατάξει κάθε πρόσφορο μέσο, ιδίως την εκπόνηση εμπεριστατωμένης έκθεσης κοινωνικών λειτουργών ή ψυχιάτρων ή ψυχολόγων.

Οι γονείς δεν έχουν το δικαίωμα να εμποδίζουν την επικοινωνία του τέκνου με τους ανώτερους ανιόντες και τους αδελφούς του, εκτός αν συντρέχει σπουδαίος λόγος. Οι γονείς δεν έχουν το δικαίωμα να εμποδίζουν την επικοινωνία του τέκνου με τρίτους που έχουν αναπτύξει μαζί του κοινωνικοσυναισθηματική σχέση οικογενειακής φύσης, εφόσον με την επικοινωνία εξυπηρετείται το συμφέρον του τέκνου.

Τα σχετικά με την επικοινωνία ζητήματα καθορίζονται ειδικότερα είτε με έγγραφη συμφωνία των γονέων είτε από το δικαστήριο. Στην περίπτωση αυτή εφαρμόζεται και η παρ. 4 του άρθρου 1511. Όταν συντρέχει περίπτωση κακής ή καταχρηστικής άσκησης του δικαιώματος επικοινωνίας, ο άλλος γονέας ή κάθε ένας από τους γονείς, αν πρόκειται για επικοινωνία με τρίτο, μπορεί να ζητήσει από το δικαστήριο τη μεταρρύθμιση της επικοινωνίας.».

Άρθρο 14

**Συνέπειες κακής άσκησης -
Αντικατάσταση του άρθρου 1532 Α.Κ.**

Το άρθρο 1532 του Αστικού Κώδικα (Α.Κ., π.δ. 456/1984, Α' 164) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 1532

Συνέπειες κακής άσκησης

Αν ο πατέρας ή η μητέρα παραβαίνουν τα καθήκοντα που τους επιβάλλει το λειτούργημά τους για την επιμέλεια του προσώπου του τέκνου ή τη διοίκηση της περιουσίας του ή αν ασκούν το λειτούργημα αυτό καταχρηστικά ή δεν είναι σε θέση να ανταποκριθούν σε αυτό, το δικαστήριο μπορεί, εφόσον το ζητήσουν ο άλλος γονέας ή οι πλησιέστεροι συγγενείς του τέκνου ή ο εισαγγελέας, να διατάξει οποιοδήποτε πρόσφορο μέτρο.

Κακή άσκηση της γονικής μέριμνας συνιστούν ιδίως:

α. η υπαίτια μη συμμόρφωση προς αποφάσεις και διατάξεις δικαστικών και εισαγγελικών αρχών που αφορούν το τέκνο ή προς την υπάρχουσα συμφωνία των γονέων για την άσκηση της γονικής μέριμνας, β. η διατάραξη της συναισθηματικής σχέσης του τέκνου με τον άλλο γονέα και την οικογένειά του και η με κάθε τρόπο πρόκληση διάρρηξης των σχέσεων του τέκνου με αυτούς, γ. η υπαίτια παράβαση των όρων της συμφωνίας των γονέων ή της δικαστικής απόφασης για την επικοινωνία του τέκνου με τον γονέα με τον οποίο δεν διαμένει και η με κάθε άλλο τρόπο παρεμπόδιση της επικοινωνίας, δ. η κακή άσκηση και η υπαίτια παράλειψη της άσκησης του δικαιώματος επικοινωνίας από τον δικαιούχο γονέα, ε. η αδικαιολόγητη άρνηση του γονέα να καταβάλει τη διατροφή που επιδικάστηκε στο τέκνο από το δικαστήριο ή συμφωνήθηκε μεταξύ των γονέων, στ. η καταδίκη του γονέα, με οριστική δικαστική απόφαση, για ενδοοικογενειακή βία ή για εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας ή για εγκλήματα οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής.

Το δικαστήριο, στις περιπτώσεις του προηγούμενου εδαφίου, δύναται να αφαιρέσει από τον υπαίτιο γονέα την άσκηση της γονικής μέριμνας ή την επιμέλεια, ολικά ή μερικά, και να την αναθέσει αποκλειστικά στον άλλο γονέα, καθώς επίσης να διατάξει κάθε πρόσφορο μέτρο προς διασφάλιση του συμφέροντος του τέκνου. Αν συντρέχουν στο πρόσωπο και των δύο γονέων οι περιπτώσεις του δευτέρου εδαφίου, το δικαστήριο μπορεί να αναθέσει την πραγματική φροντίδα του τέκνου ή ακόμα και την επιμέλειά του ολικά ή μερικά σε τρίτο ή και να διορίσει επίτροπο.

Σε εξαιρετικά επείγουσες περιπτώσεις, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του πρώτου εδαφίου και επίκειται άμεσος κίνδυνος για τη σωματική ή την ψυχική υγεία του τέκνου, ο εισαγγελέας διατάσσει κάθε πρόσφορο μέτρο για την προστασία του, μέχρι την έκδοση της απόφασης του δικαστηρίου, στο οποίο πρέπει να απευθύνεται εντός ενενήντα (90) ημερών, με δυνατότητα αιτιολογημένης παράτασης της προθεσμίας αυτής κατά ενενήντα (90) επιπλέον ημέρες.».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'

**ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ
ΔΙΚΑΣΤΩΝ**

Άρθρο 15

Ορισμός διαμεσολαβητών

Ο ορισμός διαμεσολαβητή από το δικαστήριο, σύμφωνα με την περ. γ' της παρ. 3 του άρθρου 1514 του

Αστικού Κώδικα (Α.Κ., π.δ. 456/1984, Α' 164), γίνεται από ειδικό μητρώο οικογενειακών διαμεσολαβητών, το οποίο καταρτίζεται και τηρείται σε ηλεκτρονική μορφή από την Κεντρική Επιτροπή Διαμεσολάβησης, όπως ειδικότερα προβλέπεται στο άρθρο 21.

Άρθρο 16 **Έκτακτα προγράμματα επιμόρφωσης στην** **Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργιών**

Στο άρθρο 33 του ν. 3689/2008 (Α' 164) προστίθεται παρ. 4 και το άρθρο 33 διαμορφώνεται ως εξής:

«1. Το Συμβούλιο Σπουδών κάθε κατεύθυνσης, ύστερα από εισήγηση του Διευθυντή Κατάρτισης και Επιμόρφωσης της κατεύθυνσης, καταρτίζει τον μήνα Σεπτέμβριο κάθε έτους πρόγραμμα επιμόρφωσης, το οποίο μπορεί να συμπληρώνεται ή να τροποποιείται με τον ίδιο τρόπο. Για τη διαμόρφωση του προγράμματος λαμβάνονται, ιδίως, υπόψη οι προτάσεις των δικαστικών λειτουργιών, των Προέδρων των Δικαστηρίων και των τριμελών συμβουλίων που διευθύνουν τα δικαστήρια ή των προϊσταμένων των εισαγγελιών, οι οποίες ζητούνται ειδικώς για τον σκοπό αυτόν. Το πρόγραμμα αναρτάται στο κατάστημα της Σχολής και δημοσιεύεται σε ειδικό τεύχος, που εκδίδεται από αυτήν. Για προγράμματα Επιμόρφωσης των Εισαγγελέων εισήγηση καταθέτει ο Διευθυντής Κατάρτισης και Επιμόρφωσης Εισαγγελέων. Στα σεμινάρια επιμόρφωσης, που διοργανώνονται από την Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργιών, μπορεί να συμμετέχουν και δικαστικοί λειτουργοί του Δικαστικού Σώματος Ενόπλων Δυνάμεων, καθώς και μέλη του κυρίου προσωπικού του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους. Στα σεμινάρια επιμόρφωσης που αφορούν σε ελεγκτικά θέματα, μπορεί να συμμετέχουν και δικαστικοί υπάλληλοι που υπηρετούν στο Ελεγκτικό Συνέδριο.

2. Στο ετήσιο πρόγραμμα επιμόρφωσης καθορίζονται οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες, οι οποίες πρόκειται να αναπτυχθούν κατά τη διάρκεια εφαρμογής του, και διατυπώνονται τα επί μέρους προγράμματα. Σε καθένα από αυτά προσδιορίζονται:

- α. το θέμα της επιμόρφωσης,
- β. ο κλάδος, οι κατηγορίες των δικαστικών λειτουργιών στους οποίους το κάθε επί μέρους πρόγραμμα απευθύνεται, ο αριθμός αυτών που καλούνται να μετάσχουν και το δικαστήριο ή η εισαγγελία, όπου υπηρετούν,
- γ. ο χρόνος, η διάρκεια και ο τόπος πραγματοποίησης του και
- δ. η μέθοδος.

3. Τα επί μέρους προγράμματα ολοκληρώνονται τουλάχιστον δύο μήνες πριν από την πραγματοποίησή τους, κοινοποιούνται στο Υπουργείο Δικαιοσύνης και αποστέλλονται στις δικαστικές υπηρεσίες, των οποίων οι λειτουργοί καλούνται να μετάσχουν, για περαιτέρω γνωστοποίηση.

4. Η Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργιών (ΕΣΔΙ) διοργανώνει έκτακτα προγράμματα επιμόρφωσης δικαστικών και εισαγγελικών λειτουργιών, κατά παρέκκλιση των παρ. 1 έως 3 και των άρθρων 37 και 39, που αφορούν διατάξεις τυπικού νόμου, οι οποίες πρόκειται άμεσα να εφαρμοστούν από τα Δικαστήρια. Η σχετική απόφαση

λαμβάνεται από τον Γενικό Διευθυντή της ΕΣΔΙ, ύστερα από γνώμη του αρμόδιου Διευθυντή Κατάρτισης και Επιμόρφωσης ή του νόμιμου αναπληρωτή του, ο οποίος έχει και την αποκλειστική ευθύνη της διαμόρφωσης και εκτέλεσης των ανωτέρω προγραμμάτων επιμόρφωσης. Όσοι επιλέγονται για την επιμόρφωση, συμμετέχουν σε ομάδες εργασίας («workshops») και λαμβάνουν βεβαίωση ευδόκιμης συμμετοχής από τον αρμόδιο Διευθυντή Κατάρτισης και Επιμόρφωσης ή τον νόμιμο αναπληρωτή του, ύστερα από απόφαση του δικαστικού λειτουργού που προεδρεύει κάθε ομάδας εργασίας. Το προσωπικό υποστηρίξης των ανωτέρω επιμορφωτικών προγραμμάτων επιλέγεται από τους υπαλλήλους της Σχολής. Τα έκτακτα προγράμματα επιμόρφωσης διεξάγονται με φυσική παρουσία στην έδρα της Σχολής και ειδικότερα σε χώρους της Εθνικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργιών και του Κέντρου Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Οικονομικού Δικαίου. Σε περίπτωση κατά την οποία δεν είναι δυνατή η διεξαγωγή τους με φυσική παρουσία, διενεργούνται μέσω διαδικτυακής εφαρμογής («webinars»). Στα υποχρεωτικά και προαιρετικά προγράμματα επιμόρφωσης του άρθρου 34 περιλαμβάνονται και τα έκτακτα προγράμματα επιμόρφωσης, στα οποία εφαρμόζονται αναλόγως τα άρθρα 35, 36, 38 και 40.»

Άρθρο 17 **Επιμόρφωση δικαστών**

Οι υποθέσεις του παρόντος εκδικάζονται από δικαστές, που έχουν παρακολουθήσει επιτυχώς τα ειδικά σεμινάρια επιμόρφωσης στην Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργιών (ΕΣΔΙ), σύμφωνα με τα άρθρα 33 και 34 του ν. 3689/2008 (Α' 164). Τα σεμινάρια του προηγούμενου εδαφίου δύναται να χρηματοδοτούνται από τον κρατικό προϋπολογισμό μέσω του Υπουργείου Δικαιοσύνης. Οι ειδικότεροι όροι και οι προϋποθέσεις της χρηματοδότησης καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης και Οικονομικών. Η ως άνω επιμόρφωση διενεργείται από δικαστικούς λειτουργούς, καθηγητές Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (ΑΕΙ) και ειδικούς επιστήμονες, ιδίως ψυχολόγους και κοινωνικούς λειτουργούς. Στο αντικείμενο των σεμιναρίων περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, και οι διεθνείς συμβάσεις, ιδίως δε η Διεθνής Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού και η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας (Σύμβαση Κωνσταντινούπολης).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε' **ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ**

Άρθρο 18 **Εφαρμογή των Κεφαλαίων Β' και Γ' σε εκκρεμείς υποθέσεις**

Τα Κεφάλαια Β' και Γ' εφαρμόζονται και στις εκκρεμείς υποθέσεις επί των οποίων δεν έχει εκδοθεί, μέχρι την έναρξη ισχύος του παρόντος, αμετάκλητη δικαστική απόφαση. Συμφωνίες των γονέων σχετικά με την άσκηση της γονικής μέριμνας, ή την επικοινωνία με το τέκνο που

έχουν καταρτιστεί μέχρι την έναρξη ισχύος των Κεφαλαίων Β' και Γ' ισχύουν, εκτός αν το δικαστήριο προβεί σε διαφορετική ρύθμιση, ύστερα από αίτηση ενός εκ των γονέων, η οποία υποβάλλεται εντός προθεσμίας δύο (2) ετών από την έναρξη ισχύος του παρόντος.

Άρθρο 19

Μεταβατική διάταξη για τα τέκνα που αναγνωρίστηκαν πριν από την έναρξη ισχύος του παρόντος

Το άρθρο 1515 του Αστικού Κώδικα (Α.Κ., π.δ. 456/1984, Α' 164) εφαρμόζεται και σε τέκνα που αναγνωρίστηκαν πριν από την έναρξη ισχύος του παρόντος. Το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 18 εφαρμόζεται αναλόγως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ'

ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 20

Εξουσιοδοτική διάταξη για τη συμφωνία λύσης του γάμου με ηλεκτρονικά μέσα

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης και Ψηφιακής Διακυβέρνησης ορίζονται τα ειδικότερα ζητήματα που αφορούν στην υλοποίηση των διαδικασιών του άρθρου 4.

Άρθρο 21

Εξουσιοδοτική διάταξη για τη διαμεσολάβηση

Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης ορίζονται οι προϋποθέσεις και η διαδικασία εγγραφής οικογενειακών διαμεσολαβητών στο μητρώο του άρθρου 15, καθώς και κάθε άλλο θέμα σχετικά με την κατάρτισή του.

Άρθρο 22

Εξουσιοδοτική διάταξη για τη χρηματοδότηση επιμορφωτικών σεμιναρίων

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης και Οικονομικών καθορίζονται οι ειδικότεροι όροι και οι προϋποθέσεις της χρηματοδότησης των επιμορφωτικών σεμιναρίων του άρθρου 17.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ'

ΕΠΕΙΓΟΥΣΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΝΟΜΗ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΤΗ ΘΗΤΕΙΑ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΩΝ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΝ ΑΡΧΩΝ

Άρθρο 23

Αύξηση κατά δέκα (10) των οργανικών θέσεων στο Υπουργείο Δικαιοσύνης για τη στελέχωση του Γραφείου Συλλογής και Επεξεργασίας Δικαστικών Στατιστικών Στοιχείων

Στο άρθρο 358 του ν. 4700/2020 (Α' 127) προστίθεται νέα παρ. 1Α ως εξής:

«1Α. Για τη στελέχωση του Γραφείου Συλλογής και Επεξεργασίας Δικαστικών Στατιστικών Στοιχείων (JustStat) συστήνονται στο Υπουργείο Δικαιοσύνης δέκα (10) οργανικές θέσεις προσωπικού με σχέση εργασίας δημοσίου δικαίου και κατανέμονται κατά κατηγορία και κλάδο, ως εξής:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ/ΚΛΑΔΟΣ

ΑΡ. ΟΡΓΑΝΙΚΩΝ ΘΕΣΕΩΝ

Α. Κατηγορία	
Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης (ΠΕ)	5
Κλάδος Στατιστικών	2
Κλάδος Διοικητικού - Οικονομικού	1
Κλάδος Οικονομολόγων	1
Κλάδος Πληροφορικής	1
Β. Κατηγορία	
Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (ΤΕ)	3
Κλάδος Στατιστικών	1
Κλάδος Διοικητικού - Λογιστικού	1
Κλάδος Πληροφορικής	1
Γ. Κατηγορία	
Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ΔΕ)	2
Κλάδος Στατιστικών	1
Κλάδος Διοικητικού - Λογιστικού	1
Σύνολο Θέσεων Προσωπικού Δημοσίου Δικαίου	10.»

Άρθρο 24

Προαγωγές ανώτατων δικαστικών λειτουργιών - Τροποποίηση των παρ. 9, 10 και 11 του άρθρου 77 του ν. 1756/1988

1. Οι παρ. 9, 10 και 11 του άρθρου 77 του ν. 1756/1988 (Α' 35) αντικαθίστανται ως εξής:

«9. Σε αντιπρόεδρο του Αρείου Πάγου προάγεται αρεοπαγίτης με δύο (2) τουλάχιστον έτη υπηρεσίας στον βαθμό αυτόν.

10. Σε πρόεδρο του Αρείου Πάγου προάγεται αντιπρόεδρος του Αρείου Πάγου ή αρεοπαγίτης που έχει τρία (3) τουλάχιστον έτη υπηρεσίας στον βαθμό του αρεοπαγίτη.

11. Σε εισαγγελέα του Αρείου Πάγου προάγεται αντιπρόεδρος του Αρείου Πάγου και αρεοπαγίτης ή αντιεισαγγελέας του Αρείου Πάγου με δύο (2) τουλάχιστον έτη υπηρεσίας στους βαθμούς αυτούς.»

Άρθρο 25

Θητεία μελών Ανεξάρτητων Αρχών

Το έβδομο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 3 του ν. 3051/2002 (Α' 220), ως προς τη θητεία μελών Ανεξαρτήτων Αρχών που διορίζονται σε περίπτωση θανάτου, παραίτησης, έκπτωσης ή με οποιονδήποτε τρόπο απώλειας της ιδιότητας του μέλους Ανεξάρτητης Αρχής, καταλαμβάνει και τα ήδη υπηρετούντα μέλη των Ανεξάρτητων Αρχών.

Άρθρο 26

Παράταση ισχύος του Πίνακα Επιτυχόντων του διαγωνισμού για την πρόσληψη δόκιμων Ειρηνοδικών Δ' τάξης

Η ισχύς του Πίνακα Επιτυχόντων του Διαγωνισμού για την πρόσληψη δόκιμων Ειρηνοδικών Δ' τάξης, που δημοσιεύθηκε στις 9.2.2016 (Γ' 81), παρατείνεται έως τη 16η Σεπτεμβρίου 2022 και οι κενές θέσεις Ειρηνοδικών που ανακύπτουν μέχρι την ως άνω ημερομηνία πληρούνται από τον πίνακα αυτόν.

Άρθρο 27
Αναστολή διοικητικών διαδικασιών και υποχρέωσης καταβολής τελών, παραβόλων και εισφορών ως προς δικαστικές αποφάσεις

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Δικαιοσύνης και Ψηφιακής Διακυβέρνησης και για το χρονικό διάστημα από 1ης.6.2021 έως 31.8.2021, δύναται να τροποποιείται η διαδικασία έκδοσης πιστοποιητικών, βεβαιώσεων, λοιπών διοικητικών εγγράφων, και αντιγράφων δικαστικών αποφάσεων, καθώς και να αναστέλλεται η υποχρέωση καταβολής τελών, παραβόλων και εισφορών που απαιτούνται για την έκδοση των ως άνω εγγράφων.

Άρθρο 28
Ρυθμίσεις για τις Ομάδες Διοίκησης του Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.Π.Π. - Τροποποίηση του άρθρου 29 του ν. 4587/2018

Το άρθρο 29 του ν. 4587/2018 (Α' 218) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 29

1. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης συγκροτείται Ομάδα Διοίκησης Έργου (Ο.Δ.Ε.), που αποτελείται από την Κεντρική Ομάδα και τις επιμέρους Ομάδες Εργασίας. Ως έδρα της Ο.Δ.Ε. μπορεί να οριστεί οποιοδήποτε δικαστικό κατάστημα της Περιφέρειας της Αθήνας ή η έδρα του Υπουργείου Δικαιοσύνης. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης μπορούν να συγκροτούνται Υποομάδες Εργασίας. Σκοπός της Ο.Δ.Ε. είναι ο συντονισμός, η διοίκηση, η παρακολούθηση και η διασφάλιση της λειτουργίας και επέκτασης του έργου «Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης Δικαστικών Υποθέσεων Πολιτικής και Ποινικής Δικαιοσύνης - Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.Π.Π.».

2. Η Κεντρική Ομάδα και οι Ομάδες εργασίας απαρτίζονται από δικαστικούς υπαλλήλους που διαθέτουν τις κατά περίπτωση απαιτούμενες ειδικές ή τεχνικές γνώσεις ή εμπειρία, από δικαστικούς ή εισαγγελικούς λειτουργούς που συμμετέχουν σε αυτές, σύμφωνα με τον Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Δικαστικών Λειτουργών και από υπαλλήλους του Υπουργείου Δικαιοσύνης. Στην Κεντρική Ομάδα συμμετέχουν και ένας εκπρόσωπος του Γραφείου του Υπουργού Δικαιοσύνης, ένας εκπρόσωπος του γραφείου του Γενικού Γραμματέα Δικαιοσύνης και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και ένας εκπρόσωπος του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης. Μέλη των υποομάδων εργασίας, τακτικά και αναπληρωματικά, ορίζονται πρόσωπα που διαθέτουν τις κατά περίπτωση απαιτούμενες ειδικές νομικές ή τεχνικές γνώσεις ή εμπειρία και ιδίως, μέλη ΔΕΠ, δικηγόροι, ειδικοί πληροφορικής και ηλεκτρονικών υπολογιστών με ειδίκευση στη νομική πληροφορική ή σε συναφές αντικείμενο, υπηρεσιακοί παράγοντες του Υπουργείου Δικαιοσύνης, του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης ή άλλων συναφών με το αντικείμενο υπηρεσιών, καθώς και δικαστικοί ή εισαγγελικοί λειτουργοί και υπάλληλοι.

Τη γενική διεύθυνση και τον συντονισμό της Κεντρικής Ομάδας, των Ομάδων και Υποομάδων εργασίας έχει ο διευθύνων την Κεντρική Ομάδα εργασίας που είναι ο Γενικός Γραμματέας Δικαιοσύνης και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

3. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης συγκροτείται Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή. Στην Επιτροπή αυτή παραπέμπονται ζητήματα που έχουν προηγουμένως διαπιστωθεί από την Κεντρική Ομάδα εργασίας και τον Υπουργό Δικαιοσύνης, τα οποία αφορούν απαιτήσεις νομοθετικής προσαρμογής και επεξεργασίας για τη βελτιστη αξιοποίηση και την ομοιόμορφη εφαρμογή του έργου «Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.Π.Π.».

Μέλη της ως άνω Επιτροπής, τακτικά και αναπληρωματικά, ορίζονται πρόσωπα που διαθέτουν τις κατά περίπτωση απαιτούμενες ειδικές νομικές ή τεχνικές γνώσεις ή εμπειρία και ιδίως, μέλη ΔΕΠ, δικηγόροι, ειδικοί πληροφορικής και ηλεκτρονικών υπολογιστών με ειδίκευση στη νομική πληροφορική ή σε συναφές αντικείμενο, υπηρεσιακοί παράγοντες του Υπουργείου Δικαιοσύνης, του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης ή άλλων συναφών με το αντικείμενο υπηρεσιών, καθώς και δικαστικοί ή εισαγγελικοί λειτουργοί. Χρήη γραμματέα της Επιτροπής ασκεί υπάλληλος του Υπουργείου Δικαιοσύνης.

4. Οι αρμοδιότητες της Κεντρικής Ομάδας έργου αφορούν τη διοίκηση των Ομάδων και Υποομάδων εργασίας με τρόπο αποτελεσματικό, ώστε τα μέλη της Κεντρικής Ομάδας να μπορούν λόγω της θέσης ή/και της εμπειρίας τους να επεξεργαστούν, να κατευθύνουν και να συντονίσουν το σύνολο των δράσεων. Η συγκεκριμένη Ομάδα, με διαρκή παρουσία, καθοδηγεί τις Ομάδες και Υποομάδες εργασίας, προκειμένου να μην υπάρχουν καθυστερήσεις και αλληλοεπικαλύψεις. Επιπλέον, φροντίζει ώστε η διαχείριση της μετάβασης για τους εμπλεκόμενους φορείς να είναι όσο το δυνατόν ακώλυτη, λειτουργώντας ως κεντρικός κόμβος. Οι αρμοδιότητες των Ομάδων εργασίας αφορούν την υλοποίηση και διαχείριση τεχνικών και επιχειρησιακών ζητημάτων του έργου «Ο.Σ.Δ.Δ.Υ.Π.Π.». Οι αρμοδιότητες των Υποομάδων εργασίας αφορούν την υποβοήθηση του έργου της Κεντρικής Ομάδας και των Ομάδων εργασίας. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης καθορίζονται λεπτομερώς οι επιμέρους αναλυτικές αρμοδιότητες της Κεντρικής Ομάδας, των Ομάδων και Υποομάδων εργασίας και κάθε άλλο αναγκαίο ειδικότερο ζήτημα.

Για την αποτελεσματικότερη άσκηση των αρμοδιοτήτων τους, οι Ομάδες εργασίας διακρίνονται σε:

- α) Ομάδα Λειτουργίας/Υποστήριξης Κεντρικών Συστημάτων, Δικτύων και Υποδομών Data Centers.
- β) Ομάδα Λειτουργίας/Υποστήριξης Βάσεων Δεδομένων και Εφαρμογών.
- γ) Ομάδα Υποστήριξης Ροών εργασίας Πολιτικής Διαδικασίας.
- δ) Ομάδα Υποστήριξης Ροών εργασίας Ποινικής Διαδικασίας.
- ε) Ομάδες Τοπικών Διαχειριστών, στους σαράντα έναν (41) Φορείς Λειτουργίας του έργου αρχικά και σε όλη τη Χώρα στη συνέχεια, με εκπαίδευση στο νέο σύστημα, οι οποίοι συνεργάζονται με τις ανωτέρω Ομάδες και ακολουθούν τις οδηγίες τους.

Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης μπορούν να συστήνονται ομάδες και υποομάδες εργασίας με ειδικότερο αντικείμενο.

5.α) Οι δικαστικοί και εισαγγελικοί λειτουργοί που δύνανται να διευθύνουν τις Ομάδες και Υποομάδες εργασίας είναι οι κάτωθι:

- αα) Δικαστικός λειτουργός, μέλος του Αρείου Πάγου.
- ββ) Εισαγγελικός λειτουργός, μέλος της Εισαγγελίας του Αρείου Πάγου.
- γγ) Εφέτης.
- δδ) Εισαγγελέας ή αντεισαγγελέας εφετών.
- εε) Πρόεδρος πρωτοδικών ή πρωτοδίκης.
- στστ) Εισαγγελέας ή αντεισαγγελέας πρωτοδικών.
- ζζ) Ειρηνοδίκης.

β) Η Κεντρική Ομάδα εργασίας στελεχώνεται από δικαστικούς υπαλλήλους και διοικητικούς υπαλλήλους με ειδικότητα πληροφορικής (ΠΕ, ΤΕ) ή εμπειρία σε θέματα μηχανογράφησης ποινικής και πολιτικής Δικαιοσύνης, και από δικαστικούς υπαλλήλους με ειδικότητα γραμματέων (ΠΕ, ΤΕ) και εμπειρία σε θέματα μηχανογράφησης και τεχνικής υποστήριξης πολιτικής και ποινικής Δικαιοσύνης.

γ) Οι λοιπές Ομάδες εργασίας στελεχώνονται από δικαστικούς και διοικητικούς υπαλλήλους (ΠΕ, ΤΕ και ΔΕ), ανά ομάδα, ως εξής:

αα) Η Ομάδα Λειτουργίας, Υποστήριξης Κεντρικών Συστημάτων, Δικτύων και Υποδομών Data Centers από δικαστικούς και διοικητικούς υπαλλήλους με εμπειρία σε συστήματα και δίκτυα πληροφορικής και επικοινωνιών.

ββ) Η Ομάδα Λειτουργίας, Υποστήριξης Βάσεων Δεδομένων και Εφαρμογών από δικαστικούς υπαλλήλους και διοικητικούς υπαλλήλους με εμπειρία σε βάσεις δεδομένων και εφαρμογών.

γγ) Η Ομάδα Υποστήριξης Ροών Εργασίας Πολιτικής Διαδικασίας από δικαστικούς υπαλλήλους, προερχόμενους από το σύνολο των δικαστικών υπηρεσιών κάθε βαθμού και από το ειρηνοδικείο.

δδ) Η Ομάδα Υποστήριξης Ροών Εργασίας Ποινικής Διαδικασίας από δικαστικούς υπαλλήλους, προερχόμενους από το σύνολο των δικαστικών και εισαγγελικών υπηρεσιών κάθε βαθμού και από το πταισματοδικείο.

6. Για την πλήρωση των θέσεων της Κεντρικής Ομάδας και των Ομάδων εργασίας από δικαστικούς υπαλλήλους, ο Πρόεδρος και ο Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου δημοσιεύουν αντιστοίχως ανακοίνωση που κοινοποιείται με κάθε πρόσφορο μέσο στις γραμματείες των δικαστηρίων, μετά από ερώτημα του Υπουργού Δικαιοσύνης. Εντός της προθεσμίας που τάσσεται με την ως άνω ανακοίνωση, οι ενδιαφερόμενοι υποβάλλουν βιογραφικό σημείωμα, με τα νόμιμα δικαιολογητικά, ενώπιον του πενταμελούς υπηρεσιακού συμβουλίου του Αρείου Πάγου που, κατά παρέκκλιση κάθε άλλης διάταξης, αποφασίζει για τη μερική ή πλήρη ανάθεση καθηκόντων στους δικαστικούς υπαλλήλους της Κεντρικής Ομάδας και των Ομάδων εργασίας.

7. Με απόφαση του πενταμελούς υπηρεσιακού συμβουλίου του Αρείου Πάγου, ύστερα από αίτηση του δικαστικού υπαλλήλου που έχει οριστεί ως μέλος της Κεντρικής Ομάδας και των Ομάδων εργασίας, είναι δυνατή η απόσπασή του στην υπηρεσία όπου εδρεύει η Ο.Δ.Ε.. Η πλήρης ή μερική ανάθεση καθηκόντων κατά την παρ. 6 και η απόσπαση δικαστικού υπαλλήλου κατά το

προηγούμενο εδάφιο καταλαμβάνει και τους δόκιμους δικαστικούς υπαλλήλους.

8. Για την υλοποίηση και υποβοήθηση της Ο.Δ.Ε. διατίθενται οι υποδομές (εξοπλισμός, δίκτυα, εγκαταστάσεις) και τα αναλώσιμα του Υπουργείου Δικαιοσύνης και των εμπλεκόμενων δικαστικών υπηρεσιών. Η Κεντρική Ομάδα, οι Ομάδες και Υποομάδες εργασίας μπορούν να συνεδριάζουν στην Κεντρική Υπηρεσία του Υπουργείου Δικαιοσύνης.».

Άρθρο 29

Καθήκοντα εισαγγελέων οικονομικού εγκλήματος - Τροποποίηση του άρθρου 35 του ν. 4620/2019

Τροποποιούνται το πρώτο εδάφιο της παρ. 1 και το δεύτερο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 35 του ν. 4620/2019 (Α' 96) και το άρθρο 35 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 35

Καθήκοντα εισαγγελέων οικονομικού εγκλήματος

1. Οι εισαγγελείς οικονομικού εγκλήματος, οι αναπληρωτές τους και οι εισαγγελικοί λειτουργοί που τους συνεπικουρούν, διενεργούν προκαταρκτική εξέταση είτε αυτοπροσώπως είτε παραγγέλλοντας σχετικά τους γενικούς ή ειδικούς ανακριτικούς υπαλλήλους, για τη διακρίβωση τυχόν τέλεσης μείζονος ποινικής απαξίας, κατά την κρίση του Προϊσταμένου του Τμήματος Οικονομικού Εγκλήματος, φορολογικών, οικονομικών και οποιωνδήποτε άλλων συναφών εγκλημάτων, εφόσον αυτά τελούνται σε βάρος του Ελληνικού Δημοσίου, οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή βλάπτουν σοβαρά την εθνική οικονομία. Επίσης, στην αρμοδιότητά τους υπάγονται τα κακουργήματα που τελούνται Υπουργοί ή Υφυπουργοί και δεν καταλαμβάνονται από τις ρυθμίσεις της παρ. 1 του άρθρου 86 του Συντάγματος, καθώς και τα κακουργήματα που τελούν, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους ή επωφελούμενοι από την ιδιότητά τους, βουλευτές, μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου που εκπροσωπούν την Ελλάδα, γενικοί και ειδικοί γραμματείς της Κυβέρνησης, διοικητές, υποδιοικητές ή πρόεδροι διοικητικών συμβουλίων ή διευθύνοντες σύμβουλοι ή εντεταλμένοι σύμβουλοι νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και αιρετά μονοπρόσωπα όργανα των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, κάθε υπάλληλος κατά την έννοια της περ. α' του άρθρου 13 Π.Κ. και όσοι υπηρετούν μόνιμα ή πρόσκαιρα και με οποιαδήποτε ιδιότητα ή σχέση: α) σε νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που ιδρύθηκαν από το Δημόσιο και από νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, εφόσον τα ιδρυτικά νομικά πρόσωπα συμμετέχουν στη διοίκησή τους ή τα νομικά αυτά πρόσωπα είναι επιφορτισμένα με εκτέλεση κρατικών προγραμμάτων οικονομικής ανασυγκρότησης ή ανάπτυξης και β) σε νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, στα οποία, κατά τις κείμενες διατάξεις, μπορούν να διατεθούν από το Δημόσιο και από νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου επιχορηγήσεις ή χρηματοδοτήσεις, ακόμη και αν οι υπαίτιοι έχουν παύσει να φέρουν την ιδιότητα αυτήν, εφόσον

αυτά σχετίζονται με επιδίωξη οικονομικού οφέλους των ίδιων ή τρίτων ή την πρόκληση βλάβης στο Δημόσιο, νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου ή οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης ή στα ανωτέρω νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου.

2. Με την επιφύλαξη της παρ. 3, ο Προϊστάμενος Εισαγγελέας του Τμήματος Οικονομικού Εγκλήματος έχει την εποπτεία, καθοδήγηση και τον συντονισμό των ενεργειών των γενικών κατά την περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 31 και ειδικών ανακριτικών υπαλλήλων, ιδίως δε υπαλλήλων του Σώματος Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος (Σ.Δ.Ο.Ε.), της Διεύθυνσης Ερευνών Οικονομικού Εγκλήματος (Δ.Ε.Ο.Ε.) και της Διεύθυνσης Οικονομικής Αστυνομίας, σε σχέση με τις υποθέσεις, των οποίων οι ως άνω υπάλληλοι έχουν επιληφθεί ως ανακριτικοί υπάλληλοι, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους. Ο Προϊστάμενος Εισαγγελέας του Τμήματος Οικονομικού Εγκλήματος ενημερώνεται για όλες τις καταγγελίες ή πληροφορίες που περιέρχονται στις υπηρεσίες του προηγούμενου εδαφίου για εγκλήματα της αρμοδιότητάς του, αξιολογεί και διερευνά τις πληροφορίες αυτές, καθώς και κάθε άλλη σχετική είδηση που περιέρχεται σε γνώση του με οποιονδήποτε τρόπον και μέσο προτάσσοντας εκείνες τις υποθέσεις που βλάπτουν σοβαρά τα συμφέροντα του Ελληνικού Δημοσίου και της Ευρωπαϊκής Ένωσης και επιλύοντας ζητήματα σύγκρουσης αρμοδιότητας μεταξύ των εισαγγελέων οικονομικού εγκλήματος και των κατά τόπους εισαγγελέων πλημμελειοδικών. Αν η καταγγελία, πληροφορία ή είδηση δεν στηρίζεται στον νόμο ή είναι προφανώς αβάσιμη στην ουσία της ή ανεπίδεκτη δικαστικής εκτίμησης, τη θέτει στο αρχείο.

3. Ειδικά, για τους υπαλλήλους της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.) η διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης παραγγέλλεται αποκλειστικά και μόνο στους τελωνειακούς υπαλλήλους και τους υπαλλήλους της Διεύθυνσης Εσωτερικών Υποθέσεων και μόνο για υποθέσεις που εμπίπτουν στις ελεγκτικές τους αρμοδιότητες. Οι λοιποί υπάλληλοι της Α.Α.Δ.Ε. που έχουν προανακριτικά καθήκοντα σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, διενεργούν προκαταρκτική εξέταση, κατόπιν εισαγγελικής παραγγελίας που εκδίδεται μόνο μετά από αίτημα της ελεγκτικής υπηρεσίας της Α.Α.Δ.Ε. στην οποία

ανήκουν προς τον εισαγγελέα οικονομικού εγκλήματος. Με την επιφύλαξη του προηγούμενου εδαφίου, οι εισαγγελείς οικονομικού εγκλήματος και οι λοιποί εισαγγελείς δεν παραγγέλλουν στις υπηρεσίες και το προσωπικό της Α.Α.Δ.Ε. τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης ούτε διαβιβάζουν με οποιαδήποτε διαδικασία εντολές ή αιτήματα διενέργειας φορολογικών ελέγχων. Η εκτέλεση των ανωτέρω εισαγγελικών παραγγελιών ανατίθεται σε υπηρεσία εκτός της Α.Α.Δ.Ε. με ειδικούς προανακριτικούς υπαλλήλους, που εποπτεύονται από εισαγγελέα οικονομικού εγκλήματος και με αρμοδιότητα την έρευνα τέλεσης εγκλημάτων φοροδιαφυγής ή λοιπών οικονομικών αδικημάτων.

4. Μετά το πέρας της προκαταρκτικής εξέτασης ο εισαγγελέας οικονομικού εγκλήματος είτε παραγγέλλει στον αρμόδιο εισαγγελέα πρωτοδικών την κίνηση ποινικής δίωξης είτε αρχειοθετεί την υπόθεση.

5. Οι εισαγγελείς οικονομικού εγκλήματος υποστηρίζονται στο έργο τους από αριθμό ειδικών επιστημόνων που κρίνεται αναγκαίος για τη διενέργεια της προκαταρκτικής εξέτασης. Οι ειδικοί αυτοί επιστήμονες συνεπικουρούν με κάθε πρόσφορο τρόπο τους εισαγγελείς οικονομικού εγκλήματος, καθώς και τους γενικούς και ειδικούς προανακριτικούς υπαλλήλους για την ακριβέστερη διάγνωση και κρίση γεγονότων για τα οποία απαιτούνται ειδικές γνώσεις επιστήμης και τέχνης. Ο ορισμός των προσώπων αυτών γίνεται με πράξη του προϊσταμένου εισαγγελέα του Τμήματος Οικονομικού Εγκλήματος μεταξύ αυτών που υπηρετούν στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, σε εξαιρετικές δε περιπτώσεις και από τον ιδιωτικό τομέα, εφόσον στο Δημόσιο δεν υπηρετούν πρόσωπα με τις γνώσεις αυτές, εφαρμόζονται δε αναλόγως ως προς αυτούς τα άρθρα 188 έως 193.».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η' ΕΝΑΡΞΗ ΙΣΧΥΟΣ

Άρθρο 30 Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του παρόντος αρχίζει από τις 16.9.2021, εξαιρουμένων των άρθρων 4, 16, 17, 20, 21, 22 και του Κεφαλαίου Ζ', η ισχύς των οποίων αρχίζει από τη δημοσίευση του παρόντος.

Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 21 Μαΐου 2021

Η Πρόεδρος της Δημοκρατίας

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

Οι Υπουργοί

Αντιπρόεδρος της Κυβέρνησης

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΠΙΚΡΑΜΜΕΝΟΣ

Παιδείας και Θρησκευμάτων

ΝΙΚΗ ΚΕΡΑΜΕΩΣ

Δικαιοσύνης

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΑΡΑΣ

Οικονομικών

ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΤΑΪΚΟΥΡΑΣ

Εργασίας και
Κοινωνικών Υποθέσεων

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ

Εσωτερικών

ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ ΒΟΡΙΔΗΣ

Αναπληρωτής

Υπουργός Οικονομικών

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΣΚΥΛΑΚΑΚΗΣ

Υγείας

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΙΚΙΛΙΑΣ

Επικρατείας

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΠΙΕΡΡΑΚΑΚΗΣ

Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους.

Αθήνα, 21 Μαΐου 2021

Ο επί της Δικαιοσύνης Υπουργός

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΑΡΑΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

Το Εθνικό Τυπογραφείο αποτελεί δημόσια υπηρεσία υπαγόμενη στην Προεδρία της Κυβέρνησης και έχει την ευθύνη τόσο για τη σύνταξη, διαχείριση, εκτύπωση και κυκλοφορία των Φύλλων της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ), όσο και για την κάλυψη των εκτυπωτικών - εκδοτικών αναγκών του δημοσίου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα (ν. 3469/2006/Α' 131 και π.δ. 29/2018/Α' 58).

1. ΦΥΛΛΟ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΦΕΚ)

- Τα **ΦΕΚ σε ηλεκτρονική μορφή** διατίθενται δωρεάν στο **www.et.gr**, την επίσημη ιστοσελίδα του Εθνικού Τυπογραφείου. Όσα ΦΕΚ δεν έχουν ψηφιοποιηθεί και καταχωριστεί στην ανωτέρω ιστοσελίδα, ψηφιοποιούνται και αποστέλλονται επίσης δωρεάν με την υποβολή αίτησης, για την οποία αρκεί η συμπλήρωση των αναγκαίων στοιχείων σε ειδική φόρμα στον ιστότοπο **www.et.gr**.

- Τα **ΦΕΚ σε έντυπη μορφή** διατίθενται σε μεμονωμένα φύλλα είτε απευθείας από το Τμήμα Πωλήσεων και Συνδρομητών, είτε ταχυδρομικά με την αποστολή αιτήματος παραγγελίας μέσω των ΚΕΠ, είτε με ετήσια συνδρομή μέσω του Τμήματος Πωλήσεων και Συνδρομητών. Το κόστος ενός ασπρόμαυρου ΦΕΚ από 1 έως 16 σελίδες είναι 1,00 €, αλλά για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο (ή μέρος αυτού) προσαυξάνεται κατά 0,20 €. Το κόστος ενός έγχρωμου ΦΕΚ από 1 έως 16 σελίδες είναι 1,50 €, αλλά για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο (ή μέρος αυτού) προσαυξάνεται κατά 0,30 €. Το τεύχος Α.Σ.Ε.Π. διατίθεται δωρεάν.

• Τρόποι αποστολής κειμένων προς δημοσίευση:

Α. Τα κείμενα προς δημοσίευση στο ΦΕΚ, από τις υπηρεσίες και τους φορείς του δημοσίου, αποστέλλονται ηλεκτρονικά στη διεύθυνση **webmaster.et@et.gr** με χρήση προηγμένης ψηφιακής υπογραφής και χρονοσήμανσης.

Β. Κατ' εξαίρεση, όσοι πολίτες δεν διαθέτουν προηγμένη ψηφιακή υπογραφή μπορούν είτε να αποστέλλουν ταχυδρομικά, είτε να καταθέτουν με εκπρόσωπό τους κείμενα προς δημοσίευση εκτυπωμένα σε χαρτί στο Τμήμα Παραλαβής και Καταχώρισης Δημοσιευμάτων.

- Πληροφορίες, σχετικά με την αποστολή/κατάθεση εγγράφων προς δημοσίευση, την ημερήσια κυκλοφορία των Φ.Ε.Κ., με την πώληση των τευχών και με τους ισχύοντες τιμοκαταλόγους για όλες τις υπηρεσίες μας, περιλαμβάνονται στον ιστότοπο (**www.et.gr**). Επίσης μέσω του ιστότοπου δίδονται πληροφορίες σχετικά με την πορεία δημοσίευσης των εγγράφων, με βάση τον Κωδικό Αριθμό Δημοσιεύματος (ΚΑΔ). Πρόκειται για τον αριθμό που εκδίδει το Εθνικό Τυπογραφείο για όλα τα κείμενα που πληρούν τις προϋποθέσεις δημοσίευσης.

2. ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ - ΕΚΔΟΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

Το Εθνικό Τυπογραφείο ανταποκρινόμενο σε αιτήματα υπηρεσιών και φορέων του δημοσίου αναλαμβάνει να σχεδιάσει και να εκτυπώσει έντυπα, φυλλάδια, βιβλία, αφίσες, μπλοκ, μηχανογραφικά έντυπα, φακέλους για κάθε χρήση, κ.ά.

Επίσης σχεδιάζει ψηφιακές εκδόσεις, λογότυπα και παράγει οπτικοακουστικό υλικό.

Ταχυδρομική Διεύθυνση: Καποδιστρίου 34, τ.κ. 10432, Αθήνα

Ιστότοπος: **www.et.gr**

ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ: 210 5279000 - fax: 210 5279054

Πληροφορίες σχετικά με την λειτουργία του ιστότοπου: **helpdesk.et@et.gr**

ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΚΟΙΝΟΥ

Πωλήσεις - Συνδρομές: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279178 - 180)

Πληροφορίες: (Ισόγειο, Γρ. 3 και τηλεφ. κέντρο 210 5279000)

Παραλαβή Δημ. Ύλης: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279167, 210 5279139)

Αποστολή ψηφιακά υπογεγραμμένων εγγράφων προς δημοσίευση στο ΦΕΚ: **webmaster.et@et.gr**

Πληροφορίες για γενικό πρωτόκολλο και αλληλογραφία: **grammateia@et.gr**

Ωράριο για το κοινό: Δευτέρα ως Παρασκευή: 8:00 - 13:30

Πείτε μας τη γνώμη σας,

για να βελτιώσουμε τις υπηρεσίες μας, συμπληρώνοντας την ειδική φόρμα στον ιστότοπό μας.

Άρθρο 1441 – Συναινετικό διαζύγιο

1. Οι σύζυγοι μπορούν με έγγραφη συμφωνία ή κοινή ψηφιακή δήλωση, να λύσουν τον γάμο τους. **Η έγγραφη συμφωνία καταρτίζεται μεταξύ των συζύγων ή η κοινή ψηφιακή δήλωση υποβάλλεται από αυτούς με την παρουσία ή με ψηφιακή σύμπραξη πληρεξούσιου δικηγόρου αντίστοιχα για καθέναν από αυτούς. Όταν η συμφωνία είναι έγγραφη, υπογράφεται από τους ίδιους και από τους πληρεξούσιους δικηγόρους τους ή μόνο από τους τελευταίους, εφόσον είναι εφοδιασμένοι με ειδικό πληρεξούσιο. Η πληρεξουσιότητα πρέπει να έχει δοθεί μέσα στον τελευταίο μήνα πριν από την υπογραφή της συμφωνίας.**

2. Αν υπάρχουν ανήλικα τέκνα, για να λυθεί ο γάμος, πρέπει με την έγγραφη συμφωνία ή **την κοινή ψηφιακή δήλωση της παρ. 1 ή με άλλη συμφωνία μεταξύ των συζύγων**, που καταρτίζεται όπως ορίζεται στην παρ. 1, να ρυθμίζεται η κατανομή της γονικής μέριμνας και ιδίως η επιμέλεια των τέκνων, ο τόπος διαμονής τους, ο γονέας με τον οποίο διαμένουν, η επικοινωνία τους με τον άλλο γονέα και η διατροφή τους. Η ανωτέρω έγγραφη συμφωνία ή η κοινή ψηφιακή δήλωση ισχύει για τουλάχιστον δύο (2) έτη **και παρατείνεται αυτοδικαίως, εκτός αν κάποιος από τους δύο γονείς δηλώσει εγγράφως στον άλλο γονέα, πριν τη λήξη του συμφωνημένου χρόνου, ότι δεν επιθυμεί την παράτασή της.**

3. α. Η έγγραφη συμφωνία για τη λύση του γάμου, **καθώς και κάθε χωριστή συμφωνία** για την κατανομή της γονικής μέριμνας, την επιμέλεια, τον τόπο διαμονής, την επικοινωνία και τη διατροφή των ανηλίκων τέκνων, υποβάλλονται από τους πληρεξούσιους δικηγόρους του κάθε συζύγου μαζί με τα ειδικά πληρεξούσια σε συμβολαιογράφο.

β. Η κατάρτιση της συμβολαιογραφικής πράξης της παρ. 4 απέχει τουλάχιστον δέκα (10) ημέρες από την έγγραφη συμφωνία των συζύγων ή **την κοινή ψηφιακή δήλωση. Η ημερομηνία της έγγραφης συμφωνίας των συζύγων αποδεικνύεται με βεβαίωση του γνησίου της υπογραφής αυτών. Βεβαίωση του γνησίου της υπογραφής των συζύγων δεν απαιτείται στην περίπτωση υποβολής κοινής ψηφιακής δήλωσης.**

4. Ο συμβολαιογράφος συντάσσει πράξη με την οποία βεβαιώνει τη λύση του γάμου, επικυρώνει τις συμφωνίες των συζύγων και τις ενσωματώνει σε αυτή. Τη συμβολαιογραφική πράξη υπογράφουν ή εγκρίνουν με ηλεκτρονικά μέσα οι σύζυγοι και οι πληρεξούσιοι δικηγόροι τους ή μόνο οι τελευταίοι, εφόσον είναι εφοδιασμένοι με ειδικό πληρεξούσιο. Η πληρεξουσιότητα δίδεται τον τελευταίο μήνα πριν από την υπογραφή της πράξης. Όταν η βεβαίωση αφορά στην επιμέλεια, επικοινωνία και διατροφή των ανηλίκων τέκνων, η πράξη αποτελεί εκτελεστό τίτλο, εφόσον έχουν συμπεριληφθεί στη συμφωνία οι ρυθμίσεις των άρθρων 950 και 951 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Μετά τη λήξη ισχύος της επικυρωμένης συμφωνίας, μπορεί να ρυθμίζονται η επιμέλεια, η επικοινωνία και η διατροφή των τέκνων για περαιτέρω χρονικό διάστημα με νέα συμφωνία και με την ίδια διαδικασία.

5. Η λύση του γάμου επέρχεται με την κατάθεση αντιγράφου της συμβολαιογραφικής πράξης στο ληξιαρχείο όπου έχει κατατεθεί η σύσταση του γάμου, **ή με ενημέρωση του ληξιαρχείου με χρήση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών.**

Άρθρο 1514 – Παρέκκλιση από την από κοινού άσκηση της γονικής μέριμνας

1. Κατά παρέκκλιση του άρθρου 1513, οι γονείς μπορούν με έγγραφο βεβαίας χρονολογίας να ρυθμίζουν διαφορετικά την κατανομή της γονικής μέριμνας, ιδίως να αναθέτουν την άσκησή της στον έναν από αυτούς, και να καθορίζουν τον τόπο κατοικίας του τέκνου τους, τον γονέα με τον οποίο θα διαμένει, καθώς και τον τρόπο επικοινωνίας του με τον άλλο γονέα. Το ανωτέρω έγγραφο ισχύει τουλάχιστον για δύο (2) έτη και παρατείνεται αυτοδικαίως, εκτός αν κάποιος από τους δύο γονείς δηλώσει εγγράφως στον άλλο γονέα, πριν τη λήξη του συμφωνημένου χρόνου, ότι δεν επιθυμεί την παράτασή του.

2. Αν δεν είναι δυνατή η από κοινού άσκηση της γονικής μέριμνας, εξαιτίας διαφωνίας των γονέων και ιδίως αν ο ένας γονέας αδιαφορεί ή δεν συμπράττει σε αυτή ή δεν τηρεί την τυχόν υπάρχουσα συμφωνία για την άσκηση ή τον τρόπο άσκησης της γονικής μέριμνας ή αν η συμφωνία αυτή είναι αντίθετη προς το συμφέρον του τέκνου ή αν η γονική μέριμνα ασκείται αντίθετα προς το συμφέρον του τέκνου, καθένας από τους γονείς προσφεύγει σε διαμεσολάβηση, εξαιρουμένων των περιπτώσεων ενδοοικογενειακής βίας, όπως νόμος ορίζει. Αν διαφωνούν, αποφασίζει το δικαστήριο.

3. Το δικαστήριο μπορεί ανάλογα με την περίπτωση: α) να κατανείμει την άσκηση της γονικής μέριμνας μεταξύ των γονέων, να εξειδικεύσει τον τρόπο άσκησής της στα κατ'ιδίαν θέματα ή να αναθέσει την άσκηση της γονικής μέριμνας στον ένα γονέα ή σε τρίτο, β) να διατάξει πραγματογνωμοσύνη ή τη λήψη οποιουδήποτε άλλου πρόσφορου μέτρου, γ) να διατάξει διαμεσολάβηση ή την επανάληψη διακοπείσας διαμεσολάβησης, ορίζοντας συγχρόνως τον διαμεσολαβητή. Για τη λήψη της απόφασής του το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη τους έως τότε δεσμούς του τέκνου με τους γονείς και τους αδελφούς του, καθώς και τις τυχόν συμφωνίες που έκαναν οι γονείς του τέκνου για την άσκηση της γονικής μέριμνας.